

“Raja dan Rakyat Berpisah Tiada: Raja Berperlembagaan Proaktif dalam Sistem Berparlimen” – Willham Siau FJA CA(M) CA(ANZ)

Pengenalan

Sistem politik sesebuah negara jarang sekali hasil pilihan sedar rakyat biasa, malah kadangkala pula bukan ditentukan oleh golongan elit. Penubuhan sistem pemerintahan beraja atau sistem berparlimen selalunya di luar kawalan manusia. Sejarah dan adat istiadat, keadaan masyarakat dan ekonomi sebuah negara sama ada sesuai dengan sistem politiknya yang diwarisi atau diguna pakai atau memaksa perubahan kepada sistem politiknya yang sedia ada.

Dengan kata lain, penubuhan sistem politik sesebuah negara biasanya disebabkan keperluan kehidupan praktikal, dan faktor penentu yang paling penting ialah kebijaksanaan pemimpin. Inilah sebabnya sehingga awal abad yang lalu, sistem politik utama yang diterima pakai di negara-negara Eropah dan Asia ialah sistem pemerintahan beraja, dalam pelbagai bentuk.

Johor Lebih Sesuai untuk Sistem Raja Berperlembagaan Proaktif

Johor ialah sebuah Negeri yang telah mengguna pakai sistem pemerintahan beraja selama beratus-ratus tahun, dan beralih ke sistem raja berperlembagaan proaktif sedikit lebih daripada seratus tahun yang lalu. Namun, oleh sebab kekurangan pendidikan bermutu tinggi, ketidakcukupan kesedaran politik rakyat biasa, dan kejarangan penyertaan mereka dalam kegiatan politik, kemampuan politik Johor didapati amat kekurangan. Oleh itu, perubahan mendadak daripada sistem raja berperlembagaan proaktif kepada sistem politik berparti sekitar enam puluh tahun yang lalu tidak mungkin akan membawa hasil ketara yang segera.

Tiada keraguan bahawa sistem raja berperlembagaan proaktif lebih sesuai untuk Johor daripada sistem politik berparti. Sejarah dan adat istiadat, keadaan masyarakat dan ekonomi, dan hubungan Johor dengan negara-negara di seluruh dunia semua menunjukkan bahawa di bawah sistem raja berperlembagaan proaktif, ia adalah lebih mudah untuk membangunkan sebuah sistem “Demokrasi Gaya Johor” yang Johor mesti melaksanakan untuk menjadi sebuah Negeri yang berjaya, daripada di bawah sistem politik berparti.

Satu contoh rujukan yang baik ialah Liechtenstein, sebuah negara dengan salah satu taraf kehidupan tertinggi di dunia. Liechtenstein mempunyai seorang “Putera” sebagai raja berperlembagaan dan sebuah badan perundangan yang dipilih secara demokratik. Rakyat juga boleh, melalui referendum, meminda perlembagaan dan membuat undang-undang, bebas daripada badan perundangan. Namun, “Putera” Liechtenstein mempunyai kuasa yang luas: dia boleh memveto undang-undang, mengusulkan undang-undang baru, membubarkan badan perundangan, dan mengadakan referendum.

Semua ini tidak menghalang Liechtenstein daripada kekal sebagai sebuah negara demokratik. Sebenarnya, rakyat bahkan memberi “Putera” lebih banyak kuasa dalam referendum pada tahun 2003: selain memveto undang-undang, dia juga boleh memecat menteri dan mencalonkan hakim. Tambahan pula, percubaan untuk membatalkan kuasa vetonya ditolak dalam satu lagi referendum pada tahun 2012.

Almarhum Sultan Sir Abu Bakar ibni Temenggong Daeng Ibrahim ialah salah satu daripada beberapa raja sahaja yang, dengan sendirinya, menurunkan diri daripada raja mutlak kepada

raja berperlembagaan proaktif tanpa sebarang tekanan (masa itu ekonomi baik, tiada revolusi, dsb) kerana Baginda memahami nilai seorang raja berperlembagaan proaktif.

Nilai seorang raja berperlembagaan proaktif terletak pada hakikat bahawa raja boleh menyatupadukan rakyat pelbagai kaum (yang kadang-kadang saling mencurigai dan memusuhi) dengan lebih berkesan dalam negara berbilang kaum; raja boleh mengelakkan dasar kerajaan yang melampau; dan raja boleh membuat keputusan yang susah tetapi perlu yang paling bermanfaat bagi rakyat semasa krisis, manakala ahli politik hanya ada pertimbangan politik.

Satu bukti yang sangat baik ialah perlembagaan bertulis pertama dan tertua di Asia yang masih digunakan hingga hari ini, Undang-Undang Tubuh Kerajaan Johor yang dimasyhurkan oleh Almarhum Sultan Sir Abu Bakar ibni Temenggong Daeng Ibrahim pada tahun 1895. Untuk mengekalkan keharmonian kaum dan agama di Johor, Fasal 58 Bahagian Pertama Undang-Undang Tubuh Kerajaan Johor menyatakan bahawa:

“Hendaklah segala undang-undang dan adat-adat Negeri dijalankan dan diperlakukan dengan adil dan benar oleh segala mahkamah kerajaan dan pegawai-pegawai dan kakitangan kerajaan di antara sekalian isi Negeri dan yang dagang yang berhenti dan duduk bernaung di dalamnya sama ada bagi sementara atau dengan berlanjut-lanjutan masanya yakni dengan tiada sedikit jua pun melebihi akan timbang rasa atau pandangan atau cenderung kepada pihak-pihak yang beragamakan agama Negeri iaitu Islam atau memperbezakan rakyat Negeri dengan yang bukan rakyat Negeri.”

Sebenarnya, rakyat Johor yang terdiri daripada pelbagai kaum telah dikenali sebagai “Bangsa Johor” sejak tahun 1885 dan Lagu Negeri Johor juga berjudul “Lagu Bangsa Johor”.

Fasal 7(1) Bahagian Kedua Undang-Undang Tubuh Kerajaan Johor pula menyatakan bahawa:

“Pada menjalankan kewajipan-kewajibannya menurut Undang-Undang Tubuh ini atau sebarang undang-undang atau sebagai seorang ahli Majlis Raja-Raja maka Raja ... adalah ia berhak boleh meminta apa jua keterangan yang ada pada Majlis Mesyuarat Kerajaan berkenaan dengan pemerintahan Negeri ini.”

Oleh yang demikian, Sultan Johor telah menetapkan hari Rabu sebagai “Hari Terbuka” bagi pegawai-pegawai Negeri memberikan taklimat dan kemaskini berkenaan pembangunan di Johor, untuk memastikan projek-projek pembangunan yang dijalankan oleh Kerajaan Negeri Johor dan agensi-agensi berkaitan benar-benar memanfaatkan rakyat. Baginda akan meneliti setiap dokumen dan bentangan yang dikemukakan kepada Baginda, terutamanya yang berkaitan dengan program dan inisiatif pembangunan untuk rakyat.

Setiap tahun, Sultan Johor juga mengadakan “Kembara Mahkota Johor” untuk berempati dengan rakyat pelbagai kaum dan agama. “Kembara Mahkota Johor” merupakan mekanisme Sultan Johor merealisasikan prinsip “Raja dan Rakyat Berpisah Tiada”. Baginda akan menggunakan kesempatan ini untuk memeriksa keadaan pembangunan di pelbagai kawasan di Johor, untuk mendengar keluhan rakyat, dan akan membaca sendiri setiap surat yang disampaikan oleh rakyat.

Sistem Semasa Direka dengan Baik untuk Mengurangkan Krisis

Sementara itu, kemelut politik Malaysia 2020 dan wabak COVID-19 juga memberi kita peluang untuk melihat nilai seorang raja berperlembagaan proaktif.

Perkara 150(1) Perlembagaan Persekutuan Malaysia menyatakan bahawa:

“Jika Yang di-Pertuan Agong berpuas hati bahawa suatu darurat besar sedang berlaku yang menyebabkan keselamatan, atau kehidupan ekonomi, atau ketenteraman awam di dalam Persekutuan atau mana-mana bahagiannya terancam, maka Yang di-Pertuan Agong boleh mengeluarkan suatu Proklamasi Darurat dengan membuat dalamnya suatu perisytiharan yang bermaksud sedemikian.”

Yang di-Pertuan Agong (dan Majlis Raja-Raja yang Sultan Johor ialah salah seorang anggota) menolak permintaan Perdana Menteri Malaysia untuk mengeluarkan Proklamasi Darurat untuk seluruh Persekutuan Malaysia (yang secara meluas dianggap sebagai politik dan tidak perlu), tetapi kemudian berkenan untuk mengeluarkan Proklamasi Darurat untuk kawasan Parlimen Batu Sapi di Negeri Sabah, untuk mengurangkan gelombang jangkitan COVID-19 berikutan pilihan raya awal negeri itu. Keputusan Yang di-Pertuan Agong disambut baik oleh rakyat Malaysia. Ini tidak akan mudah, jika tidak mustahil, dalam sistem raja berperlembagaan biasa yang raja terikat dengan adat untuk hanya bertindak mengikut nasihat perdana menteri, sama ada politik atau tidak.

Sedangkan pada peringkat Negeri Johor, Sultan Johor sebelum ini telah menggunakan kuasa budi bicaranya di bawah Undang-Undang Tubuh Kerajaan Johor untuk melantik Menteri Besar yang baru, untuk tidak membubarkan Dewan Negeri, dan tidak mengadakan pilihan raya awal. Ini dengan demikian mencegah kemungkinan penularan wabak COVID-19 di Johor, seperti yang berlaku di Sabah.

Apa yang disokong oleh para Setiaraja Johor untuk dibuat oleh Sultan Johor, semuanya selaras dengan Undang-Undang Tubuh Kerajaan Johor dan undang-undang lain—tidak lebih, tidak kurang.

Harus diingati bahawa Johor adalah hak “Bangsa Johor”, dan, seperti yang dititahkan oleh Almarhum Sultan Sir Ibrahim ibni Sultan Sir Abu Bakar, “Johor mesti sentiasa jadi Johor”, dengan cara kita sendiri.